

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Навчально-науковий центр «Інститут біології та медицини»

Кафедра біології рослин

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВИБРАНІ РОЗДІЛИ ТРУДОВОГО ПРАВА І ОСНОВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ
для студентів

галузь знань 20 «Аграрні науки та продовольство»
спеціальність 206 «Садово-паркове господарство»
освітній рівень «Бакалавр»
освітня програма «Ландшафтний дизайн та озеленення»
вид дисципліни обов'язкова

Форма навчання	<u>денна</u>
Навчальний рік	<u>2022/2023</u>
Семестр	<u>5</u>
Кількість кредитів ECTS	<u>3</u>
Мова викладання, навчання та оцінювання	<u>українська</u>
Форма заключного контролю	<u>залік</u>

Викладач: доктор юрид. наук, проф. Іншин М.І.,
кандидат юрид. наук Коваленко Р.І.

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)
на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2022

Розробники: Іншин Микола Іванович, доктор юрид. наук, професор кафедри трудового права та права соціального забезпечення, Світушевська Ольга Володимирівна, кандидат економік. наук, доцент кафедри екологічного менеджменту та підприємництва.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри трудового права та права соціального забезпечення

(Микола ІНШИН)

(підпис)

Протокол № 1 від « 29 » 08 2022р.

Схвалено науково - методичною комісією ІІІ Інституту права:

Протокол № 2 від « 31 » серпня 2022 року

Голова науково-методичної комісії

(підпис)

(Юліана ЦВІКОВА)

Схвалено науково - методичною комісією Інститут біології та медицини

Протокол від « 31 » 08 2022 року № 1

Голова науково-методичної комісії

(підпис)

(підпис та печатка)

(Наталія СКРИПНИК)

« 31 » 08 2022 року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – полягає у формуванні у студентів системи знань щодо теоретичних, економічних, правових та організаційних основ підприємницької діяльності, опануванні студентами основних інститутів трудового права, компетенцій і початкових практичних навичок, потрібних для організації ведення підприємництва.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни (за наявності):

- володіти знаннями, вміннями та навичками з дисциплін соціально-гуманітарного циклу, як-то: «Вступ до університетських студій» та ін.

- *знати* основні категорії та поняття, пов'язані з життєдіяльністю людини і суспільства.

- *вміти* виявляти, аналізувати навчальну та наукову інформацію, робити обґрунтовані висновки з питань професійної діяльності.

- *володіти елементарними навичками* складання письмових документів, корегування їх змісту, систематизації матеріалів, необхідних для роботи, ефективної організації власної навчальної діяльності.

3. Анотація навчальної дисципліни.

Дисципліна є органічним поєднанням юридичних і економічних знань, необхідних для формування загальних компетенцій у фахівців будь-якої галузі знань, та включає два змістові модулі:

1. Вибрані розділи трудового права формують у студента сукупність знань та навичок про: трудовий договір; робочий час та час відпочинку; оплату праці; охорону праці; дисципліну праці, дисциплінарну та матеріальну відповідальність; захист трудових прав.

2. Основи підприємницької діяльності формують у студента сукупність знань та навичок про: економічну природу підприємництва її форми та планування; інноваційне підприємництво; технології створення власної справи; державне регулювання підприємництва; комерціалізацію наукових розробок.

4. Завдання (навчальні цілі)– дисципліни «Вибрані розділи трудового права і основ підприємницької діяльності» сформувати у студентів: здатність до аналізу професійних юридичних та економічних джерел (нормативних актів, документів тощо), діяти етично та відповідально, а також реалізувати свої професійні права; систему вмінь і навичок щодо практичного застосування норм, правил і рекомендацій для підприємницької діяльності, трудових правовідносин, що забезпечить реалізацію соціально-економічних прав громадянина України.

Згідно з вимогами проекту Стандарту вищої освіти України (перший (бакалаврський) рівень вищої освіти (шостий рівень НРК України), галузь знань 09 «Біологія», спеціальність 091 «Біологія»), дисципліна забезпечує набуття студентами наступних *компетенностей*:

інтегральної:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі біології при здійсненні професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування законів, теорій та методів біологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загальних:

ЗК01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК06. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК08. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК11. Навички здійснення безпечної діяльності.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Ключові положення теорії трудового права (система трудового законодавства; суб'єкти трудового права та трудових правовідносин; правовий статус суб'єктів трудового права; підстави та умови виникнення трудових правовідносин, підходи до розуміння основних категорій трудового права).	лекція	Модульна контрольна робота	40%
1.2	Теоретико-методологічні основи вивчення підприємницької діяльності.	лекція		
1.3	Філософські, етичні та культурні засади ведення сучасної підприємницької діяльності.	лекція		
1.4	Особливості різних організаційно-правових форм і видів підприємництва.	лекція		
1.5	Норми, які регламентують трудові правовідносини (порядок прийняття на роботу, переведення, звільнення працівників, робочий час і час відпочинку, оплата праці, охорона праці).	лекція		
1.6	Основні напрями формування підприємницького капіталу та управління фінансами підприємницької діяльності.	лекція		
1.7	Основні форми і методи впливу органів державної влади на розвиток підприємництва.	лекція		
1.8	Суперечності та тенденції розвитку інноваційного підприємництва.	лекція		
1.9	Класифікацію ключових факторів успіху у підприємницькій діяльності.	лекція		
1.10	Процес прийняття управлінських рішень у підприємстві.	лекція		
1.11	Шляхи партнерства підприємців та держави у вирішенні соціально-економічних проблем.	лекція		
1.12	Технологію започаткування власної справи.	лекція		
1.13	Особливості організації працевлаштування працівників.	лекція		
1.14	Базові передумови здійснення підприємницької діяльності.	лекція		
2.1	Використовувати чинну нормативну базу для започаткування та ведення бізнесу, організації найму працівників.	семінарські заняття	усне опитування	6%
2.2	Проводити аналіз різних-бізнес ідей для створення власної справи.	семінарські заняття	усне опитування	6%
2.3	Досліджувати існуючі проблеми і ризики вирішення завдань забезпечення ефективної підприємницької діяльності.	семінарські заняття	усне опитування	6%
2.4	Формулювати стратегії розвитку суб'єктів підприємницької діяльності.	семінарські заняття	усне опитування	6%
2.5	Складати структурно-логічні схеми співвідношення правових категорій, зокрема категорій трудового права.	семінарські заняття	усне опитування	6%
3.1	Виходячи з конкретної ситуації знаходити законні шляхи вирішення виробничих проблем, формулюються аргументи необхідні для обґрунтування правомірної поведінки працівників чи керівників з посиланням на необхідні нормативно-правові акти.	практичне завдання	встановлення відповідності прийнятих рішень чинному законодавству	15%

3.2	Визначення світового досвіду впровадження інновацій в різних сферах діяльності успішних компаній світу та пошук напрямів їх впровадження на підприємствах України	аналітичне завдання	контроль вчасності та якості виконання завдання	15%
-----	---	---------------------	---	-----

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін які не входять до блоків спеціалізації)

Результати навчання дисципліни (код) Програмні результати навчання (назва)	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	1.10	1.11	1.12	1.13	1.14	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	3.1	3.2	
	ПР06. Розуміти та застосовувати законодавчі акти, нормативно-довідкові матеріали, організаційно-управлінську документацію з організації та ведення садово-паркового господарства, знання з економіки та права для забезпечення ефективної виробничої діяльності.		+	+									+		+			+				
ПР15. Організувати результативні та безпечні умови праці.					+					+		+	+	+	+	+			+	+	+	

7. Схема формування оцінки.

7.1. Форми оцінювання студентів:

Оцінювання роботи студентів включає поточний контроль семестровий контроль у формі заліку. Максимальна сума балів, яку може набрати студент під час навчання – 100 балів, які умовно розподіляються 50/50 між блоком «Вибрані розділи трудового права» та «Основи підприємницької діяльності».

Форми оцінювання студентів для блоку «Вибрані розділи трудового права»:

Видами поточного контролю є: усне опитування, модульна контрольна робота з теоретичних питань, які висвітлюються на лекціях та вивчаються студентом на самостійній роботі, вирішення проблемних ситуацій на семінарських заняттях, розв'язання практичних завдань під час самостійної роботи.

При **поточному контролі** під час семінарських занять оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований студентом у відповіді, активність при обговоренні питань семінарського заняття, систематичність роботи на заняттях, результати виконання домашніх завдань.

Викладач, який проводить семінарські заняття, виставляє у визначений термін кількість набраних з поточного контролю балів і заносить їх у відповідні документи обліку успішності студентів. У випадку відсутності студента на семінарському занятті з поважних причин, він може відпрацювати пропущене заняття в позааудиторний час впродовж семестру (під час консультацій викладача), шляхом усного опитування, тестування, підготовки реферату чи іншого індивідуального завдання. За результатами відпрацювання пропущеного заняття з поважних причин викладачем нараховуються бали. *За невідпрацьовані заняття бали не нараховуються.*

Форми оцінювання студентів для блоку «Основи підприємницької діяльності»:

Видами поточного контролю є: усне опитування, модульна контрольна робота з теоретичних питань, які висвітлюються на лекціях та вивчаються студентом на самостійній роботі, вирішення практичних ситуацій на семінарських заняттях, розв'язання аналітичних завдань під час самостійної роботи.

При **поточному контролі** під час семінарських занять оцінюється рівень знань студента, продемонстрований ним у відповіді на запитання викладача, активність при обговоренні попередньо висвітлених питань на лекціях та винесених на семінарські заняття, вчасність та правильність виконання домашніх завдань.

Викладач, який проводить семінарські заняття, виставляє у визначений термін кількість набраних з поточного контролю балів і заносить їх у відповідні документи обліку успішності студентів. У випадку відсутності студента на семінарському занятті з поважних причин, він може відпрацювати пропущене заняття в позааудиторний час впродовж семестру (під час консультацій викладача), шляхом усного опитування, тестування, підготовки реферату чи іншого індивідуального завдання. За результатами відпрацювання пропущеного заняття з поважних причин викладачем нараховуються бали. *За невідпрацьовані заняття бали не нараховуються.*

- підсумкове оцінювання: у формі заліку

Залік виставляється за сумою результатів всіх форм семестрового оцінювання за умови успішного виконання завдань модульних контрольних робіт (по кожній не менше 50% правильних відповідей). Позитивну оцінку «зараховано» студент отримує, якщо сума позитивно оцінених результатів навчання всіх форм семестрового оцінювання (не менше 50% максимально можливої кількості балів) дорівнює або перевищує 60 балів, за умови якщо студент отримав мінімум 30 балів з кожного із зазначених вище блоків.

7.2. Організація оцінювання:

Організація оцінювання студентів для блоку «Вибрані розділи трудового права»:

1. *Модульна контрольна робота № 1* — 3-й тиждень навчання. *Проводиться* у вигляді письмової відповіді на теоретичні питання, яка охоплює теми: «Поняття, сторони та зміст трудового договору. Види трудового договору», «Зміна та припинення трудового договору», «Правове регулювання робочого часу та часу відпочинку», «Правове регулювання нормування та оплати праці» - РН 1.1, РН 1.5 - оцінюється від **6** до **10** балів.
2. *Контрольна робота № 2* — 6 тиждень навчання. *Проводиться* у вигляді письмової відповіді на теоретичні питання, яка охоплює теми: «Правове регулювання охорони праці», «Дисципліна праці. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору», «Контроль та нагляд за дотриманням законодавства про працю. Правове регулювання захисту трудових прав» - РН 1.13 – оцінюється від **6** до **10** балів.
3. *Вирішення проблемних ситуацій на семінарських заняттях* – кожне семінарське заняття за модельованою проблемною ситуацією, які включають завдання, опрацьовані під час самостійної роботи студента. *Проводяться* у формі виробничих нарад, імітації роботи структурних підрозділів підприємств, дій окремих керівників чи працівників, що відповідає РН 2.1, РН 2.5 – оцінюється від **12** до **20** балів за **4** виконаних завдання.
4. *Розв'язання практичного завдання* – виконується під час самостійної роботи студента і подається на перевірку викладачу за тиждень до останнього семінарського заняття. Перевірка практичного завдання здійснюється протягом тижня з моменту подачі студентом навчальної роботи. *Виконується* у вигляді письмового документу під час самостійної роботи студента, в якому на підставі нормативно-правових актів ним вирішується конкретна виробнича ситуація – РН 3.1 – оцінюється від **6** до **10** балів.
5. *Самостійна робота* студента здійснюється протягом навчального семестру у вільний від аудиторної роботи час, шляхом вивчення пропонованих викладачем навчально-методичних матеріалів, здійснення самоконтролю, вирішення проблемних ситуацій, розв'язання практичних завдань у вільний від аудиторної роботи час.

Організація оцінювання студентів для блоку «Основи підприємницької діяльності»:

1. *Опитування на семінарах* – кожне семінарське заняття. *Проводиться* у вигляді усних відповідей на теоретичні питання, які охоплюють такі теми як: «Теоретико-методологічні основи вивчення підприємницької діяльності», «Основні організаційно-правові форми і види підприємницької діяльності», «Філософські, етичні та культурні засади ведення сучасної підприємницької діяльності», «Основні форми і методи впливу органів державної влади на розвиток підприємництва» - РН 1.2, РН 1.3, РН 1.4, РН 1.6, РН 1.7 – оцінюється від **1** до **2** балів на кожному з чотирьох семінарських занять.
2. *Доповнення, відповіді на питання* – кожне семінарське заняття. *Проводиться* у вигляді усних дискусій та обговорень у групах студентів, що охоплюють такі теми як «Суперечності та тенденції розвитку інноваційного підприємництва», «Класифікація ключових факторів успіху у підприємницькій діяльності», «Процес прийняття управлінських рішень у підприємстві», «Шляхи партнерства підприємців та держави у вирішенні соціально-економічних проблем» – РН 1.8, РН 1.9, РН 1.10, РН 1.11 – оцінюється від **1** до **2** балів по кожному з чотирьох вказаних результатів навчання.

3. *Аналітичне завдання* виконується під час самостійної роботи студента і подається на перевірку викладачу за три тижні до останнього семінарського заняття. Перевірка аналітичного завдання здійснюється протягом двох тижнів з моменту подачі студентом роботи. *Виконується* у вигляді письмового документу під час самостійної роботи студента, в якому розкриваються основні напрями впровадження інновацій удіяльності успішної компанії – РН1.10, РН 1.12, РН 2.3, РН 3.2 – оцінюється від **8** до **12** балів.
4. *Модульна контрольна робота* — 12 тижнів навчання. *Проводиться* у вигляді письмової відповіді на тести та теоретичні питання, яка охоплює такі теми як «Теоретико-методологічні основи вивчення підприємницької діяльності», «Філософські, етичні та культурні засади ведення сучасної підприємницької діяльності», «Особливості різних організаційно-правових форм і видів підприємництва», «Основні напрями формування підприємницького капіталу та управління фінансами підприємницької діяльності» -РН 1.2, РН 1.3, РН 1.4,РН 1.6. – оцінюється від**6** до **10** балів.
5. *Есе по книзі підприємця* виконується під час самостійної роботи студента і подається на перевірку викладачу за два тижні до останнього семінарського заняття. Перевірка есе здійснюється протягом тижня з моменту подачі студентом роботи. *Виконується* у вигляді письмового документу під час самостійної роботи студента в якому виділяються внутрішні і зовнішні чинники успішності діяльності підприємця –РН2.2,РН2.4, РН 3.2– оцінюється від **8** до **12** балів.

7.3. Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій і семінарських / практичних / лабораторних (вибрати необхідне) занять

№ п/п	Назва теми*	Кількість годин			
		Лекції	Сем.зан.	Консультації	Самостійна робота
Змістовий модуль 1.					
1.	Тема 1. Особливості правового регулювання трудових правовідносин. Трудове законодавство.	2	2		
2.	Поняття та порядок укладення колективного договору. Локальні джерела трудового права				5
3.	Тема 2. Поняття, порядок укладення, зміни та припинення трудового договору.	2	2		
4.	Види трудових договорів. Правовий статус окремих категорій працівників як суб'єктів трудового права.				5
5.	Тема 3. Правове регулювання робочого часу та часу відпочинку.	1	1		
6.	Правове регулювання нормування та оплати праці				10
7.	Тема 4. Правове регулювання охорони праці	2	2		
8.	Дисципліна праці. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору.				10

9.	Модульна контрольна робота 1				
Змістовий модуль 2					
10.	Тема 8. Сутність і функції підприємництва	1	1		
11.	Наукові підходи до визначення поняття «підприємництво»				5
12.	Тема 9. Основні передумови здійснення підприємницької діяльності	1	1		
13.	Інфраструктура підприємницького сектору				5
14.	Тема 10. Філософія, етика та культура підприємництва	1	1		
15.	Соціальна відповідальність підприємця				5
16.	Тема 11. Види та організаційно-правові форми здійснення підприємницької діяльності	1	1		
17.	Особливості діяльності акціонерних компаній та товариств з обмеженою відповідальністю				5
18.	Тема 12. Технологія створення власної справи	1	1		
19.	Поняття стартового капіталу, інвестування підприємницької діяльності				5
20.	Тема 13. Планування підприємницької діяльності	1	1		
21.	Поняття та складники бізнес-плану				3
22.	Тема 14. Система стратегій розвитку підприємництва	1	1		
23.	Державне регулювання підприємницької діяльності				2
24.	Модульна контрольна робота 2				
25.	Консультації			2	
	ВСЬОГО	14	14	2	60

*Примітка: слід зазначити також теми, винесені на самостійне вивчення

Загальний обсяг 90 год, в тому числі:

Лекцій – **14 год**.

Семінарські заняття – **14 год**.

Консультації – **2 год**.

Самостійна робота – **60 год**.

9. Рекомендовані джерела:

Основні:

1. Базилевич В.Д. Економічна теорія: Політекономія : підручник / за ред.. В.Д. Базилевича. - К.: Знання, 2012. 702 с.
2. Базилевич В.Д. Економічна теорія: Політекономія : практикум / за ред.. В.Д. Базилевича. - К.: Знання, 2010. - 494 с.
3. Вавженчук С.Я. Охорона та захист трудових прав працівників: підручник / С. Я. Вавженчук. 2-ге вид.– Х. : Право, 2018. – 560 с.
4. Варналій З.С. Основи підприємництва: Навч. посіб. – 3тє вид., випр. і доп. – К.: Знання-Прес, 2006. – 350 с.
5. Мазур І.І. Комерціалізація наукових розробок як фактор конкурентного розвитку підприємництва // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. - № 148. – Київ, 2013. – С. 5-8.
6. Сизоненко В.О. Сучасне підприємництво: Довідник. – К.: Знання-Прес, 2007. – 440 с.
7. Трудове право України: підручник / М.І. Іншин, В.І. Щербина. – Х.: Діса плюс, 2014. – 500 с.
8. Трудове право України: підручник / За заг. ред. М.І. Іншина, В.Л. Костюка, В.П. Мельника. Вид. 2-ге, перероб. і доп. – К.: «МП «Леся»», 2016. – 448 с.

Додаткові:

1. Бердар М.М. Фінанси підприємств: навч. посібник – К.: Центр учбов. літератури, 2010. – 352 с.
2. Вавженчук С.Я. Профсоюз как интегральный элемент механизма защиты конституционных трудовых прав работников // Трудовое и социальное право. (Белоруссия). – 2013. – № 3 (7). – С. 30–34.
3. Вавженчук С.Я. Пикетирование как составная промышленных акций работников: теоретико-догматический ракурс / С.Я. Вавженчук // Международный научно-практический правовой журнал «Закон и жизнь» (Молдавия). – 2013. – № 6 (258). – С. 13 – 16.
4. Волошина С.М., Соцький А.М., Щербина В.І. Трудове право України: Навчальний посібник / С.М. Волошина, А.М. Соцький, В.І. Щербина. – Чернівці: Технодрук, 2015. – 188 с.
5. Законодавство України про працю: збірн. норм. актів: у 3-х томах. Упорядник і наук. редактор В.М. Вакуленко. – К.: Істина, 1999.
6. Кодекс законів про працю України з постатейним матеріалом судової практики: науково-практичне видання / Під ред.. П.Д. Пилипенка. – К.: Істина, 2010. – 464с.
7. Кодекс законів про працю України: науково-практичний коментар / [І.В. Арістова, В.В. Безусий, С.О. Бондар та ін.]; за ред. О.О. Погрібного, М.І. Іншина, І.М. Шопіної. – К.: Правова єдність, 2008. – 456 с.
8. Мазур І.І. Детінізація економіки України: теорія та практика / Монографія. К.: ВПЦ «Київський університет», 2006. – 329 с.
9. Мазур І.І. Перетворення довіри в інститут конкурентоспроможності національної економіки // Теоретичні та прикладні питання економіки. Зб. наук. праць. Вип. 22. – ВПЦ «Київський університет», 2010. – С. 25-30.
10. Науково-практичний коментар до законодавства України про працю / В.Г. Ротань, І.В. Зуб, Б.С. Стичинський. – [8-е вид., доп. і перероб.]. – К.: А.С.К., 2008. – 944 с.
11. Осецький В.Л. Інвестиційно-інноваційні чинники підвищення конкурентоспроможності економіки / Теоретичні та прикладні питання економіки: Зб. наук. праць. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський ун-т», 2008. – Вип. 17.–С. 15-22.
12. Панасюк О.Т. Начатки трудового права. Лекція 1. «Елементарний курс трудового права»:

індивідуальне трудове право, колективне трудове право, міжнародне трудове право: навч.-практ. посіб. / О.Т. Панасюк. – К.: Алерта, 2016. – 72 с.

13. Трудове право України у запитаннях та відповідях: Навчально-довідковий посібник / Жернаков В.В., Гончарова Г.С., Прилипко С.М. / Під ред. В.В. Жернакова. – Х.: «Одіссей», 2010. – 280 с.
14. Трудове право України: підручник / С.М. Прилипко, О.М. Ярошенко, І.П. Жигалкін, В.А. Прудников. – 5-те вид., доп. – Х.: Право, 2014. – 760 с.

Нормативні акти:

15. Конституція України від 28.06.1996 // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
16. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971р. із змінами та доповненнями.
17. Господарський кодекс України: чинне законодавство із змінами та доповненнями на 2 вересня 2011 року. – К.: Алерта; ЦУЛ, 2011.
18. Податковий кодекс України //Бухгалтерія №50 (933) від 13 грудня 2010. – 322 с.
19. Про охорону праці: Закон України від 14.10.92 // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 49. – Ст. 668.
20. Про колективні договори і угоди: Закон України від 01.07.93 // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 36. – Ст. 361.
21. Про оплату праці: Закон України від 25.03.95 // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 17. – Ст. 121.
22. Про відпустки: Закон України від 15.11.96 // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 2. – Ст. 4.
23. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності: Закон України від 15.09.99 // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 45. – Ст. 397.
24. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 31. – С. 145 – 160.
25. Про зайнятість населення: Закон України від 05.07.2012 // Відомості Верховної Ради України. – 2013. - № 24 (14.06.2013). – Ст. 243.

Додаткові ресурси (за наявності):

Перелік Інтернет-посилань:

26. Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>
27. Офіційний сайт Судова влада [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://court.gov.ua/>
28. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.